

## KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2005 rd

### Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av yrkeshögskolelagen

#### INLEDNING

##### *Remiss*

Riksdagen remitterade den 16 mars 2004 en proposition med förslag till lag om ändring av yrkeshögskolelagen (RP 24/2004 rd) till kulturutskottet för beredning.

##### *Utlåtande*

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i saken. Utlåtandet (GrUU 39/2004 rd) har bifogats betänkandet.

##### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- regeringsråd Matti Rajakylä, undervisningsministeriet
- specialmedarbetare Anna-Elina Pohjolainen, justitieministeriet
- ordförande, rektor Pentti Rauhala, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer ARENE rf
- generalsekreterare Juha Makkonen och ordförande Petra Nystén, Förbundet för Studentföreningar vid Yrkeshögskolorna i Finland rf
- professor Kaarlo Tuori.

#### PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att bestämmelser om yrkeshögskolornas studerandekår tas in i yrkeshögskolelagen. Studerandekåreerna vid yrkeshögskolorna ska i likhet med studentkåreerna vid universiteten vara offentligrättsliga föreningar, i vilka alla heltidsstuderande vid yrkeshögskolan är medlemmar. Studerandekårens offentliga uppgift ska vara att ordna val av studeranderepresentanter i yrkeshögskolans styrelse och an-

dra kollegiala förvaltningsorgan samt delta i yrkeshögskolans övriga verksamhet. Studerandekåren skall utgöra en del av yrkeshögskolan. De nuvarande studerandeföreningarna, som bygger på frivilligt medlemskap, ska upplösas.

De bestämmelser som gäller yrkeshögskolans interna förvaltning ska också till vissa delar ses över.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2004.

#### UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

##### *Allmän motivering*

Med hänvisning till propositionen och annan utredning finner utskottet förslaget nödvändigt

och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Regeringen föreslår att yrkeshögskolelagen får bestämmelser om studerandekårer där alla heltidsstuderande ska vara medlemmar. I sitt utlåtande ansåg grundlagsutskottet emellertid att en bestämmelse om obligatoriskt medlemskap strider mot föreningsfriheten som är skyddad i grundlagen. För att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning förutsätter grundlagsutskottet att bestämmelserna föreskriver att medlemskap i en studerandekår är frivillig för studerande vid yrkeshögskolorna.

Enligt yrkeshögskolelagen ingår studerandena i högskolan och har representation i den interna förvaltningen. Kulturutskottet omfattar regeringens ståndpunkt att studentföreningarna vid yrkeshögskolorna medvetet har velat bli självständiga intressebevakare för högskolestuderandena. För att stärka de studerandes ställning är det enligt utskottet naturligt att högskolorna har lagstadgade studerandekårer. Lagstadgade studerandekårer ger de studerande bättre möjligheter att utöva inflytande och delta i beslutsprocesser. Tanken är att studerandekårer ska bli organisationer som driver alla yrkeshögskolestuderandes intressen. Det är viktigt att studerandekårer får bästa möjliga och flexibla ramar för sin verksamhet för att effektivt kunna fullfölja de uppdrag som hör till en studerandekår.

Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet och yttrandena från de sakkunniga har kulturutskottet diskuterat formerna för hur studeranderepresentanter ska väljas till olika organ vid yrkeshögskolorna. Enligt propositionen hade det varit studerandekårens uppgift att ordna med val av studeranderepresentanter till organen. Vid utfrågningen av de sakkunniga kom det fram att det inom föreningsverksamhet inte är exceptionellt att man bara genom medlemskap kan påverka hur frivilliga föreningar fullföljer sina lagstadgade uppgifter. Det ingår till exempel i arbetsmarknadsorganisationernas lagstadgade uppgifter att välja representanter för arbetstagare och arbetsgivare i olika organ med administrativa och juridiska uppgifter. Utskottet har gått in för att föreslå att studerandekårer väljer representanter till yrkeshögskolornas styrel-

se och andra organ som nämns i 12 § 2 mom. 4 punkten i yrkeshögskolelagen.

Studerandeföreningarna vid yrkeshögskolorna har fått bidrag för sin verksamhet. Enligt utskottet är det viktigt att den här typen av finansiellt stöd kan fortsätta att betalas ut för att till exempel medlemsavgiften i studerandekårer ska vara överkomlig.

Vidare är det enligt utskottet angeläget att det snabbt utreds om studerandekårer drabbas av skattepåföljder om studerandeföreningarna till exempel för över tillgångar på studerandekåren.

En arbetsgrupp inom social- och hälsovårdsministeriet har utrett studenthälsovården. En promemoria blev klar i början av maj (SHM arbetsgrupps promemorior 2005:6). Utskottet skyndar på kompletterande åtgärder för organiserad hälso- och sjukvård för högskolestuderande.

I likhet med grundlagsutskottet anser kulturutskottet det vara viktigt att de studerande får information om studerandekårer och deras ställning och uppgifter.

#### *Detaljmotivering*

*13 a §.* På grund av de hierarkiska relationerna mellan författningarna är det olämpligt att nämna författningar på förordningsnivå, påpekar grundlagsutskottet i sitt utlåtande. Följaktligen föreslår kulturutskottet att passusen stryks.

*41 §. (Ny)* Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår kulturutskottet att 41 § ändras. Paragrafen ska föreskriva att studerandekårer ska följa de förvaltningsrättsliga allmänna lagar som nämns i paragrafen när de behandlar förvaltningsärenden som ingår i deras befogenheter på grundval av yrkeshögskolelagen.

*42 a §.* Enligt grundlagsutskottet kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning om förslaget ändras till att medlemskap i en studerandekår är frivilligt för studerande vid yrkeshögskolorna. Kulturutskottet föreslår att 42 a § 1 mom. ändras till att alla heltidsstuderande vid

yrkeshögskolorna kan bli medlemmar i studerandekåren, men att medlemskapet är frivilligt.

Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet har kulturutskottet preciserat bemyndigandebestämmelsen i 1 mom. och strukit den andra meningen i samma moment.

I den skrivning som 42 a § 2 mom. har i propositionen innehåller momentet bestämmelser om alla uppgifter som hör till studerandekåren. Enligt utskottet är det tydligare om momentet delas upp på två olika moment. Det ena momentet föreskriver om offentliga förvaltningsuppgifter, det vill säga val av studerandeföreträdare, och bildar 2 mom. medan studerandekårens övriga uppgifter skrivs in i ett nytt 3 mom. I övrigt har utskottet bara gjort tekniska justeringar i det nya 3 mom. Samtidigt blir 3—5 mom. i propositionen nya 4—6 mom.

Överklagbara förvaltningsbeslut kan i fråga om studerandekårer bara avse beslut som hänför sig till studerandekårens offentliga förvaltningsuppgifter. Ett exempel på en sådan uppgift är val av studeranderepresentanter i enlighet med 42 a §, förutsatt att valet är förknippat med beslut som till exempel gäller den enskildes rättigheter, skyldigheter eller förmåner. Utskottet föreslår att 5 mom. i propositionen (6 mom. i betänkandet) preciseras beträffande överklagande. Överklagandebestämmelsen ska bara gälla beslut om val av studeranderepresentanter till förvaltningsorgan vid yrkeshögskolan.

I 2 mom. (det nya 3 mom.) föreskriver också att medlemsavgiften fastställs av rektorn och att inkasseringen av den övervakas av yrkeshögskolan. Utskottet anser detta onödigt och föreslår att passusen stryks.

Grundlagsutskottet uppmärksammar också bemyndigandebestämmelsen i 42 a § 4 mom. (det nya 5 mom.). I bestämmelsen sägs att närmare bestämmelser om studerandekårens förvaltning meddelas genom förordning av statsrådet och i studerandekårens stadgar. Enligt grundlagsutskottet är det inte bra med så här överlappande och specificerade bemyndigan-

den. Det bör utredas om det föreslagna bemyndigandet över huvud taget behövs, anser grundlagsutskottet. Kulturutskottet anser bemyndigandet onödigt och föreslår att det stryks. Därmed får studerandekårerne också större självbestämmanderätt.

Enligt utskottet är det nödvändigt att i 5 mom. nämna studerandekårens stadgar och föreskriva att stadgarna fastställs av rektor.

Syftet med bestämmelserna är att en offentligrättslig förening, en studerandekår, ska inrättas. Utöver de offentliga förvaltningsuppgifterna ska studerandekåren också ha andra uppgifter som i dagsläget hör till registrerade studentföreningar. När en förening inrättas för ett särskilt ändamål med stöd av lag eller förordning tillämpas föreningslagen bara om detta explicit sägs ut. Utskottet anser det befogat att paragrafen får en hänvisning till föreningslagen eftersom många och viktiga omständigheter som hänför sig till studerandekåren och dess verksamhet inte är reglerade eller föreslås bli reglerade i yrkeshögskolelagen. Följaktligen föreslår utskottet att 42 a § får ett nytt 7 mom. med en hänvisning till föreningslagen.

*Ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen.* För en smidig övergång från de nuvarande studerandeföreningarna till studerandekårer kan organ inom studerandeföreningarna lämpligen ha hand om studerandekårerne förvaltning till dess att studerandekårerne har valt sina förvaltningsorgan. Utskottet föreslår därför en ändring i 2 mom. och ett nytt 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen. Därmed blir 3 mom. i propositionen 4 mom.

### **Förslag till beslut**

Med stöd av det ovan anförda föreslår kulturutskottet

*att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).*

*Utskottets ändringsförslag***Lag****om ändring av yrkeshögskolelagen**

I enlighet med riksdagens beslut

**ändras** 41 § i yrkeshögskolelagen av den 9 maj 2003 (351/2003), och fogas till lagen nya 13 a och 42 a § som följer:

## 13 a §

*Yrkeshögskolans stadgar*

I yrkeshögskolans stadgar bestäms, *(utesl.)* om yrkeshögskolans förvaltningsorgans behörighet, uppgifter och mandatperiod, om föredragning, handläggning och avgörande av ärenden i förvaltningsorganen samt om yrkeshögskolans förvaltning i övrigt.

41 § *(Ny)**Tillämpning av vissa bestämmelser om behandling av förvaltningsärenden*

När ett förvaltningsärende som avses i denna lag behandlas vid en yrkeshögskola eller en studerandekår vid en yrkeshögskola skall förvaltningslagen (434/2003) och i lagen om offentlighet myndigheternas verksamhet (621/1999) iakttagas.

## 42 a §

*Studerandekåren*

En yrkeshögskola har en studerandekår, till vilken yrkeshögskolans heltidsstuderande kan höra. *(Utesl.)* Studerandekåren kan också godkänna andra studerande vid yrkeshögskolan som medlemmar.

Studerandekåren har till uppgift att välja studeranderepresentanter i yrkeshögskolans styrelse och i andra sådana kollegiala organ som avses i 12 § 2 mom. 4 punkten och att delta i yrkeshögskolans övriga verksamhet. *(Utesl.)*

*Studerandekåren skall dessutom vara en föreningslänk mellan sina medlemmar samt främja deras samhälleliga, sociala, intellektuella och studierelaterade ambitioner och strävanden i anknytning till de studerandes roll i samhället (Nytt).*

Utgifterna för fullgörandet av studerandekårens uppgifter betalas med intäkter av studerandekårens egendom och dess verksamhet samt med medlemsavgifter som studerandekåren har rätt att påföra medlemmarna. *(Utesl.)*

Studerandekåren har självstyrelse. För studerandekårens förvaltning finns fullmäktige och en styrelse. *(Utesl.)* Närmare bestämmelser om studerandekårens förvaltning finns i studerandekårens stadgar som fastställs av rektor.

Ändring i ett beslut som studerandekåren fattar med stöd av 2 mom. söks enligt vad som i 42 § bestäms om sökande av ändring i ett beslut av yrkeshögskolan.

*Om ingenting annat föreskrivs i denna lag tillämpas föreningslagen (503/1989) på studerandekårens verksamhet. (Nytt)*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

*Till dess den fullmäktige och den styrelse som avses i 42 a § 5 mom. har valts, dock längst till den 31 december 2006, har de organ som valts för att sköta studerandeföreningens förvaltning hand om studerandekårens förvaltning.*

*Till dess stadgarna för studerandekåren har fastställts följer studerandekåren i tillämpliga delar stadgarna för studerandeföreningen. (Nytt)*

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

---

Helsingfors den 12 maj 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kaarina Dromberg /saml  
vordf. Säde Tahvanainen /sd  
medl. Esko Ahonen /cent  
Sinikka Hurskainen /sd  
Tatja Karvonen /cent  
Rauno Kettunen /cent  
Minna Lintonen /sd  
Mikaela Nylander /sv

Kirsi Ojansuu /gröna  
Seppo Särkiniemi /cent  
Ilkka Taipale /sd  
Marja Tiura /saml  
Jutta Urpilainen /sd  
Raija Vahasalo /saml  
Unto Valpas /vänst  
ers. Lauri Oinonen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.